

คู่มือประชาชน
เพื่อติดตามนโยบาย
และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2550-2554

ทรัพยากรน้ำ

ชื่อหนังสือ คู่มือประชาชน
เพื่อติดตามนโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2550-2554
ทรัพยากรน้ำ

ISBN 974-323-885-9

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)
ภายใต้แผนงานพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2549

บรรณาธิการ เอ็มพงศ์ บุญญานุกพงศ์
คณะบรรณาธิการ LOOK & LEARN (08-1623-6846/ 08-1421-6220)
พิสูจน์อักษร นรากร สุ่มังคโค
จัดรูปเล่ม พิมพ์แสงการศิลป์
ออกแบบปก สุลักษณ์ นูนปาน

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)

1168 ซอยพหลโยธิน 22 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ : 0-2511-5855 โทรสาร : 0-2939-2122

E-mail : thainhf@thainhf.org website : www.thainhf.org/www.hppthai.org

สารบัญ

คำนำ	4
สภาพปัญหาในปัจจุบัน - 5 ปีข้างหน้า	8
น้ำมาก : รับมือไม่ทัน	8
น้ำบาดาล : เมื่อต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม	15
ถูกตีค่าเป็นต้นทุนต่ำทางอุตสาหกรรม	
การจัดการน้ำในปัจจุบันและแนวโน้มปัญหา	18
แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554	25
ทรัพยากรน้ำ	
บทบาทภาครัฐ-ภาคประชาชน	48
กลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรน้ำ	48
ประชาชนต้องรู้อะไร	64
แหล่งข้อมูลความรู้	69

คำนำ

คู่มือฉบับประชาชน เพื่อดำเนินการตามแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นความพยายามของแผนพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อให้เกิดมิติใหม่ของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่เพียงเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างแผนเท่านั้น แต่ยังต้องมีส่วนร่วมในการติดตามเพื่อให้แผนนั้นนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

สาระสำคัญของคู่มือฉบับประชาชนนี้ เป็นการแปลงเนื้อหาเพื่อให้ง่ายแก่ความเข้าใจ จากร่างแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับประชาชน พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการจัดเวทีวิชาการและเวทีสาธารณะทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวน 42 ครั้ง ผู้เข้าร่วมทั้งหมด 2,400 คน ตลอดระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 15 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 โดยมี ศ.ดร.มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด และคณะ เป็นผู้สังเคราะห์ประเด็นปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากเวทีวิชาการและเวทีสาธารณะ เพื่อจัดทำเป็นร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นแผนของชาติ ไม่ใช่แผนของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง เนื้อหาที่สำคัญในร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยคุกคามทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่

ผ่านมา และที่ต้องเผชิญในอนาคต ตลอดจนมูลค่าความสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย พร้อมทั้งได้กำหนดกรอบการดำเนินงานในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า โดยกำหนดรายละเอียดของแผนกลยุทธ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมในทุกระดับ

ทั้งนี้ แผนพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) เห็นว่า แม้กระบวนการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 จะเสร็จสิ้นลง รอเพียงการเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอนุมัติเห็นชอบ อย่างไรก็ตามภารกิจของภาคประชาชนยังจะต้องดำเนินการต่อไป โดยอาศัยคู่มือฉบับประชาชนนี้เป็นแนวทางในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และ/หรือร่วมดำเนินการ เพื่อให้แผนดังกล่าวที่ประชาชนได้มีส่วนผลักดันและร่วมร่างขึ้นมาสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมทั้งภาคประชาชนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งมีการตรวจสอบและถ่วงดุล

คณะทำงานแผนพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

คู่มือประชาชน
เพื่อติดตามนโยบาย
และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2550-2554

ทรัพยากรน้ำ

สภาพปัญหาในปัจจุบัน - 5 ปีข้างหน้า

น้ำมาก : รับมือไม่ทัน

คงยังจำกันได้ถึงภาพเหตุการณ์อันน่าสลดใจ กรณีดินถล่มและน้ำป่าไหลท่วมพื้นที่หลายจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง โดยเฉพาะที่ อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ เมื่อคืนวันที่ 23 พฤษภาคม 2549 เหตุการณ์ที่คร่าชีวิตประชาชนไปถึง 77 คน และทำให้ชาวบ้านมากกว่า 200,000 คน มีชีวิตอยู่ท่ามกลางความเสียหายของทรัพย์สินและการสูญเสียดินแดน

นั่นเป็นเพียงอุบัติเหตุล่าสุดที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

นักวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกระบุว่า ปรากฏการณ์ที่เรียกกันใน

ภาษาสเปนว่า ลานีญา ที่เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้โลกมีปริมาณน้ำมากผิดปกติ จะอยู่กับประเทศไทยไปอีกระยะหนึ่ง อย่างน้อยก็จนถึงปี 2549

นั่นหมายความว่า ปริมาณน้ำฝนที่มากเกินไปที่จะคาดการณ์ได้ มากเกินกว่าที่เราเคยเห็นมาจะเกิดขึ้นอีก ทั้งนี้นักวิทยาศาสตร์พบปรากฏการณ์หนึ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลยในท้องทะเลอ่าวไทย นั่นคือ อุณหภูมิของทะเลอ่าวไทยสูงกว่าอุณหภูมิปกติที่เคยเป็นมาถึงประมาณ 1-1.5 องศาเซลเซียส

แล้วอุณหภูมิที่สูงขึ้นของน้ำทะเล มาเกี่ยวข้องกับปริมาณน้ำฝนและโยงมาสู่การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างไร ประเด็นนี้เราต้องทำความเข้าใจกับกระบวนการทางธรรมชาติกันสักนิด

เมื่อน้ำทะเลมีอุณหภูมิสูงขึ้น ก็ระเหยกลายเป็นไอขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศได้มากขึ้น ไอน้ำเมื่อลอยขึ้นไปพบกับอากาศที่เย็นกว่าก็จะกลั่นตัวเป็นเม็ดฝน เมื่อน้ำเยอะ ความหนาแน่นสูง ก็ทำให้มีปริมาณฝนตกลงมาเยอะตามไปด้วย สิ่งที่น่ากลัวก็คือ เมื่อฝนตามฤดูกาลมารวมกับฝนที่เกิดจากการควบแน่นของน้ำทะเลที่มีอุณหภูมิสูงผิดปกติ จะทำให้เรามีปริมาณน้ำฝนตกมาจากฟ้าเป็นจำนวนมาก จนเกินกว่าระบบการจัดการน้ำบนพื้นผิวดินจะรับได้ และนั่นก็หมายถึงจะเกิดน้ำท่วมฉับพลัน และเมื่อปริมาณน้ำมากขึ้น ดินก็ไม่สามารถกักน้ำไว้ได้ จึงเกิดโคลนถล่มตามมา โดยเฉพาะในบริเวณที่อยู่ใกล้ภูเขาในป่า

เหมือนที่ชาวบ้านลับแล ชาวแม่ฮ่องสอน ชาวแพร่ และหลายจังหวัดประสบมาแล้ว

กรมอุตุนิยมวิทยารายงานว่า ค่ำวันที่ 23 พฤษภาคม ค่ำนั้น ที่ อ.ลับแล มีฝนตกมากถึง 300 มิลลิเมตรทีเดียว นับว่ามากที่สุดในรอบหลายๆ สิบปี เพราะบ้านเราหากตกเพียง 60-70 มิลลิเมตร ก็นับว่ามากแล้ว สำหรับกรุงเทพมหานคร ที่ว่ากันว่ามึระบบการป้องกันน้ำท่วมที่ดี กรมชลประทานเองยังยอมรับว่าหากฝนตกหนักเกิน 100 มิลลิเมตรระบบทั้งหมดที่มีก็ไม่สามารถรองรับได้ กรุงเทพฯ ต้องกลายเป็นเมืองบาดาลอย่างแน่นอน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก จึงเป็นตัวกระตุ้นให้เราต้องย้อนกลับมาองวิธีการจัดการทรัพยากรน้ำบ้านเราใหม่ อย่างน้อยก็ต้องเป็นการเตรียมรองรับปริมาณที่มากเกินไปและมากเกินไปความต้องการอันเนื่องมาจาก *ลาเนียญา* และต้องเตรียมการเผื่อไว้สำหรับปีที่ *เอลนีโญ* หรือปรากฏการณ์ที่น้ำมีน้อยผิดปกติเกิดขึ้นบนโลก อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเช่นกันมาเยือน เหมือนที่เคยเกิดขึ้นเมื่อ 4-5 ปีที่ผ่านมา

เมื่อน้ำฝนตกลงมามาก ประกอบกับการไม่มีพื้นที่ป่าไว้ดูดซับน้ำ และตัวเมืองก็ขยายตัวกันอย่างไม่มีการวางผังเมืองที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ทำให้ถนน ตึกรามบ้านช่อง ไปขวางกั้นทางเดินของน้ำ ทำให้น้ำฝนใสๆ จากฟากฟ้ากลายเป็นน้ำท่วมสกปรกที่ไม่มีใครต้องการ

น้ำน้อย : จัดสรรไม่เป็น

แม้ประเทศไทยจะมีช่วงเวลาที่ฝนไม่ตกติดต่อกันเป็นระยะเวลาานาน แต่ภาวะภัยแล้งเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นในประเทศไทย เพราะเมื่อเรามองเปรียบเทียบปริมาณทรัพยากรน้ำกับจำนวนประชากรแล้วเราจะพบว่าประเทศไทยมีปริมาณน้ำที่เพียงพอสำหรับทุกคน โดยปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยต่อหัวประชากรอยู่ในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยขององค์การสหประชาชาติเสียอีก ทั้งนี้หากนำปริมาณน้ำทั้งหมดที่ประเทศไทยมีอยู่เป็นต้นทุน ทั้งน้ำฝน และน้ำท่าหรือน้ำที่ไหลอยู่ตามแหล่งน้ำต่างๆ เช่น แม่น้ำ ลำธาร

ห้วย แม่น้ำ มาหักลบกับอัตราการระเหยตามธรรมชาติและการซึมลงสู่ดิน และหารเฉลี่ยกับจำนวนประชากรแล้ว พบว่าประเทศไทยมีน้ำท่าเฉลี่ยต่อหัวคนไทยเท่ากับ 3,045 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ขณะที่องค์การสหประชาชาติกำหนดมาตรฐานไว้ที่ 1,700 ลูกบาศก์เมตรต่อปีเท่านั้น

แต่ปัญหาน้ำแล้งและการขาดแคลนน้ำก็เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ทุกปี ซึ่ง ดร.มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด อดีตนักวิชาการจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือทีดีอาร์ไอ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาหลายปีติดต่อกัน เคยกล่าวไว้ว่า ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งที่กำลังทวีความรุนแรงมีสาเหตุสำคัญมาจากการจัดสรรน้ำที่ไม่เป็นธรรม

ก่อนหน้านี้เรามักจะได้ยินข่าวคราวการขาดแคลนน้ำในภาคเกษตร ที่ประชาชนบนพื้นที่ต้นน้ำจะกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ไร่นาของตนเองก่อน ทำให้น้ำที่เหลือไปทางปลายน้ำมีปริมาณน้อยจนไม่เพียงพอที่จะให้มีการแบ่งสรรกัน ทำให้เกิดปรากฏการณ์คนเดินตามหาแหล่งน้ำกันหลายต่อหลายปี แต่ต่อมาระยะหลังการขาดแคลนน้ำเริ่มเกิดขึ้นในภาคเมือง ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า เป็นสาเหตุมาจากการจัดการน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นธรรม

ส่วนสถานการณ์ขาดแคลนน้ำที่ภาคตะวันออก

ช่วงปี 2546-2547 เป็นบทเรียนที่ดีที่บอกพวกเราทุกคนว่า ถึงเวลาแล้วที่การจัดการน้ำต้องถูกทบทวน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำ ไม่เฉพาะภาครัฐและอุตสาหกรรม แต่รวมถึงประชาชนที่ใช้น้ำในครัวเรือนและภาคเกษตรต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสรรการใช้ประโยชน์น้ำด้วย ในช่วง 2 ปีนั้น พื้นที่ในเขต จ.ชลบุรี โดยเฉพาะ อ.เมืองและพัทยาประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างที่ไม่เคยเกิดมาก่อน นอกจากฝนทิ้งช่วงแล้ว อ่างเก็บน้ำต่างๆ ยังแห้งเหือด โดยเฉพาะอ่างเก็บน้ำบางพระที่พบว่าปริมาณน้ำน้อยสุดในรอบ 10 ปีเลยทีเดียว

พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีระบบการจัดสรรน้ำที่ต่างจากที่อื่นๆ ในประเทศ คือการประปาส่วนภูมิภาคได้จัดตั้งบริษัทขึ้นมาใช้ชื่อ บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออกเฉียงใต้หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่าอีสต์วอเตอร์ เพื่อรับผิดชอบการจัดสรรน้ำดิบให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการประปาส่วนภูมิภาค และลูกค้าภาคอุตสาหกรรมโดยบริษัทได้รับสิทธิซื้อน้ำจากอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทานในพื้นที่ทั้งหมด

ปัญหาเกิดขึ้นคือ เมื่อปริมาณฝนน้อยและน้ำในอ่างเก็บน้ำลดลงตามลำดับ อีสต์วอเตอร์ จัดสรรน้ำให้แก่ภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นลูกค้ารายใหญ่ก่อน ทำให้ประชาชนทั่วไปไม่มีน้ำใช้ในครัวเรือน เพราะการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งได้รับการจัดสรรน้ำจากอีสต์วอเตอร์อย่างจำกัด ไม่สามารถป้อนน้ำให้กับทุกพื้นที่

ได้ ต้องแบ่งพื้นที่จ่ายน้ำสลับวันเวลากัน แม้การ
ประปาส่วนภูมิภาคจะซื้อน้ำเพิ่มจากสำนักงานประปา
สถิติวันละ 150-200 ล้าน ลบ.ม. เพื่อจัดสรรให้กับ
ประชาชนแต่ก็ยังไม่เพียงพอ โรงแรมขนาดใหญ่หลาย
แห่ง เริ่มมีการขุดบ่อบาดาลเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เอง ซึ่ง
ยังไม่พบว่ารัฐบาลมีรายละเอียดที่จะเข้ามาควบคุม
การใช้น้ำบาดาลในส่วนนี้ จึงคาดการณ์ได้ว่าปัญหา
อาจจะถูกลบจากการขาดแคลนน้ำผิวดินไปสู่การ
ขาดแคลนน้ำใต้ดินได้

แม้รัฐบาลจะมีโครงการทั้งระยะสั้นและระยะ
ยาว แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก
ที่นับวันวิกฤติรุนแรงขึ้นมาอีกครั้งในปี 2548 แต่วิธี
การทั้งหมดก็ล้วนเป็นการให้ความสำคัญกับการหา
แหล่งน้ำเพิ่มขึ้น เช่น โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่ม
โครงการผันน้ำจากที่ต่างๆ มาให้กับพื้นที่ภาคตะวันออก
ซึ่งเท่ากับเป็นการแย่งชิงทรัพยากรน้ำจากภูมิภาค
อื่นมาป้อนภาคตะวันออก ซึ่งเป็นย่านธุรกิจ
อุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิด
ปัญหาความขัดแย้งของประชาชนตามมา นำสังเกต
ว่ารัฐบาลแทบไม่มีการเข้าถึงปัญหา ด้วยการจัดการ
ควบคุมความต้องการในการใช้น้ำเลย

นอกเหนือจากภาคตะวันออกแล้ว แหล่งท่องเที่ยว
ที่สำคัญหลายแห่งก็ประสบปัญหาการขาดแคลน
น้ำด้วย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นเกาะ ซึ่งมีข้อจำกัด
ทางกายภาพในเรื่องปริมาณน้ำจืดอยู่แล้ว ทั้งเกาะภูเก็ต
เกาะสมุย เกาะช้าง ล้วนแต่มีปัญหาน้ำทั้งสิ้น

น้ำบาดาล : เมื่อต้นทุนสูงทางสิ่งแวดล้อม ถูกตีค่าเป็นต้นทุนต่ำ ทางอุตสาหกรรม

ประเทศไทยกำลังพบปัญหาวิกฤติเรื่องน้ำบาดาล เนื่องจากมีการสูบน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้เกินกว่าที่รัฐบาลจะอนุญาตให้ใช้ได้ เนื่องจากจะทำให้เกิดการทรุดตัวของพื้นดิน พื้นที่ที่ประสบปัญหาวิกฤติหนักที่สุดคือ กรุงเทพมหานคร และพื้นที่โดยรอบ คือ สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี ออยุธยา นนทบุรี และนครปฐม ทั้งนี้นอกจากจะเป็นปัญหาที่เกิดจาก

ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลสูบน้ำมาใช้กันเป็นปริมาณมากเกินกำหนดแล้ว ยังพบว่าผู้ใช้ น้ำบาดาลเถื่อนคือแอบขุดบ่อโดยไม่แจ้งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือก่อนหน้านี้อาจมีกรมทรัพยากรธรณีรับผิดชอบอยู่ โดยในปี 2546 พบว่ามีผู้ใช้น้ำบาดาลเถื่อนในเขตกรุงเทพฯ สูงถึง 101 ราย

ในปีเดียวกัน อดีตนายกรัฐมนตรีนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประกาศว่าจะปิดบ่อน้ำบาดาลในกรุงเทพฯ ทั้งหมด เพื่อรักษาระดับน้ำใต้ดินซึ่งจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาการทรุดตัวของพื้นดินได้ เนื่องจากปัจจุบันในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้น้ำบาดาลสูงถึงวันละ 2.2 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระบุว่า หากจะรักษาสมดุลของน้ำใต้ดินไว้ให้ได้ การใช้น้ำใต้ดินในเขตกรุงเทพฯ ต้องลดลงถึงวันละ 40 เปอร์เซ็นต์ คือ ลดลงเหลือวันละประมาณ 1.2-1.4 ล้านลูกบาศก์เมตรเท่านั้น สำหรับแผนการปิดบ่อน้ำบาดาลทั้งหมดในเขตกรุงเทพฯ นั้น จะเริ่มปิดในพื้นที่ที่มีน้ำประปาเข้าถึงก่อน ทั้งนี้แม้หลายพื้นที่จะมีน้ำประปาเข้าถึงแล้ว แต่ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งก็ยังคงใช้น้ำบาดาลอยู่ เนื่องจากมีราคาถูกกว่าน้ำประปามาก มาตรการการขึ้นราคาน้ำบาดาลจึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ถูกนำมาบังคับใช้

อย่างไรก็ตามการปิดบ่อน้ำบาดาลทั้งหมด เป็นสิ่งที่ยังไม่สามารถทำให้เป็นจริงได้ เนื่องจากไม่ใช่ทุกพื้นที่ที่จะมีน้ำประปาเข้าถึง เพราะการประปานครหลวงจะวางท่อประปาเฉพาะบนถนนสายหลัก

เท่านั้น ตามตรอกซอกซอยเป็นเรื่องที่ชาวบ้านต้อง
เสียค่าใช้จ่ายในการต่อท่อเอง

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมบางประเภทโดยเฉพาะผู้ผลิตเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมอาหารและยา อุตสาหกรรมฟอกย้อม ยางรถยนต์ การผลิตกระดาษ จะได้รับผลกระทบสูงมาก เนื่องจากต้นทุนการผลิตจะต้องเพิ่มขึ้นตามต้นทุนค่าน้ำที่สูงขึ้นอย่างแน่นอน หากมีการเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาในกระบวนการผลิต ล่าสุดกรรมทรัพยากรน้ำบาดาลจึงส่งผลกระทบต่อ การปิดบ่อ โดยบอกว่าจะต้องมีการทบทวนกรณี โรงงานอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบก่อน

การจัดการน้ำในปัจจุบัน และแนวโน้มปัญหา

ความจริงในช่วงปี 2545 มิติของการจัดการทรัพยากรน้ำได้เกิดขึ้นในบ้านเรา อันเป็นผลมาจากการปฏิรูประบบราชการ ที่ทำให้หน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรื่องน้ำโดยตรง ลดลงจาก 40 กว่าหน่วยงานใน 9 กระทรวง ให้เหลือเพียง 4 กรมหลักเท่านั้นคือ กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมชลประทาน และกรมควบคุมมลพิษ โดย 3 กรมแรกจะรับผิดชอบในเรื่องของการจัดหาและจัดสรรน้ำ ส่วนกรมควบคุมมลพิษจะรับผิดชอบด้านมลภาวะที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรน้ำ

นอกจากนี้ในปลายปี 2545 รัฐบาลยังได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารลุ่มน้ำขึ้นมาเพื่อดูแลจัดการทรัพยากรน้ำแบบเป็นภาพรวมทั้งลุ่มน้ำ ไม่ใช่เฉพาะแม่น้ำเป็นสายๆ เหมือนที่เคยเป็นมา ทำให้เกิดความหวังว่า การจัดสรรน้ำจะมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกว่าที่ผ่านมา แต่จนถึงวันนี้ปี 2549 ย่างเข้าปี 2550 คณะกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 25 ชุด ก็ยังไม่ได้แสดงผลงานออกมาให้เห็น รวมถึงลุ่มน้ำปิงซึ่งเป็นโครงการนำร่อง และมี นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ อดีต รมว. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานเอง ก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะสุดท้ายแล้วการตัดสินใจในการ

แก้ไขปัญหายังคงออกมาจากรัฐบาลส่วนกลาง ไม่ใช่ คณะกรรมการน้ำแห่งชาติ หรือคณะกรรมการบริหาร ลุ่มน้ำที่มีภาคประชาชนร่วมเป็นตัวแทนอยู่ด้วยนั่นเอง

ในวันนี้พบว่าแม่น้ำปิงยังคงเป็น 1 ใน 10 แม่น้ำที่ประสบภาวะวิกฤติ เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ที่ จ.เชียงใหม่ซึ่งเกิดขึ้น 2 ปีติดต่อกัน เป็นภาพสะท้อน ที่ดีที่สุดทำยลุ่มน้ำปิงก็ยังไม่ได้มีการจัดการน้ำที่ดี ขึ้นเลย ทั้งนี้พบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้น้ำท่วมเมือง เชียงใหม่เพราะการสร้างบ้านเรือน ที่ไม่เพียงแต่จะ ขวางกั้นการเดินทางของน้ำเท่านั้น แต่การละเลยไม่ ให้ความสำคัญกับการวางท่อระบายน้ำตามแนวถนน และเมืองที่สร้างขึ้นใหม่แล้ว ยังพบว่ามีการสร้างบ้าน เรือนรुकล้าลงไปในแม่น้ำปิงด้วยเลยทีเดียว

ปี 2548 รัฐบาลไม่สามารถเจรจาให้สำนักงาน ตีรวจฏฐรภาค 5 ซึ่งสร้างรुकล้าลงไปในแม่น้ำปิง และ เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้น้ำปิงในบริเวณนั้นกลายเป็น ส่วนที่แคบที่สุดของลำน้ำ และก่อให้เกิดการ เปลี่ยนทางเดินของน้ำ ทำให้บ้านป่าแดดซึ่งไม่เคยมี ปัญหาน้ำท่วมเลย ต้องถูกน้ำท่วม

สิ่งที่รัฐบาลทำก็คือ การเสนอสร้างเขื่อนกันริม สองฝั่งแม่น้ำปิง เพื่อกันไม่ให้น้ำเอ่อล้น และสั่งให้ชาว บ้านรื้อระบบเหมืองฝายขนาดเล็กที่ไว้ทดน้ำเข้านา โดยอ้างว่าเป็นการขวางกั้นการเดินทางของน้ำ สิ่งที่ รัฐบาลเสนอมาทำให้เห็นว่าแนวคิดและมุมมองในการ จัดการทรัพยากรน้ำของรัฐบาลยังไม่มี ความเปลี่ยนแปลงไปเลย

กระทั่งปี 2549 ปัญหาน้ำท่วมเชียงใหม่กลับมาอีกครั้ง คราวนี้สำนักงานตำรวจภูธรภาค 5 ก็จำนนต่อสถานการณ์จริงว่าพื้นที่บางส่วนของสำนักงานตั้งอยู่บนพื้นที่ที่ถล่มตลิ่งแม่น้ำลงมา เป็นสาเหตุหลักของน้ำท่วมจริง และเป็น 1 ใน 7 ของสถานที่ที่รुकูล้ำน้ำปึง ซึ่งล่าสุดเดือนสิงหาคม 2549 เทศบาลนครเชียงใหม่ลงมือรื้อถอนอาคารที่รुकูล้ำน้ำปึงของสำนักงานตำรวจภูธรภาค 5 เป็นแห่งแรก

นอกเหนือจากการไม่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการลุ่มน้ำที่จัดตั้งขึ้นมาเองแล้ว ยังพบว่า รัฐบาลยังคงเดินหน้าโครงการจัดการน้ำที่มีปัญหา ทั้งในด้านแนวคิดที่เหมาะสมของการจัดการน้ำและความขัดแย้งกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็โครงการเชื่อมโยงเครือข่ายน้ำแห่งชาติหรือโครงการชลประทานระบบท่อ ในสายตาของรัฐบาลโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนบูรณาการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายน้ำทั้งด้วยระบบคลองเปิดและท่อ ที่มีข้อดีคือสามารถป้องกันการระเหยของน้ำได้ เพื่อไม่ให้สูญเสียทรัพยากรน้ำไปโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ ในสายตาของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแล้ว แม้โครงการนี้อาจจะมีข้อดีแต่ข้อเสียและจุดอ่อนที่สำคัญยิ่ง ซึ่งภาครัฐไม่เคยหาคำตอบให้ได้คือ เราจะเอาน้ำต้นทุนที่เหนมาจัดสรรเข้าเป็นโครงข่ายน้ำแห่งชาติ ในเมื่อทุกลุ่มน้ำล้วนประสบปัญหาภัยแล้ง

ทั้งนั้น ขณะที่ความต้องการน้ำมีมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและตามรูปแบบการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเคยทำการศึกษาไว้ในปี 2546 ว่า หากโครงการนี้จะเกิดขึ้นจริงและต้องการจัดหาน้ำให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ ซึ่งคาดว่าในอีก 20 ปีข้างหน้าประชากรของประเทศไทย จะเพิ่มสูงถึง 80 ล้านคน โครงการนี้จะต้องดึงน้ำจากประเทศเพื่อนบ้านมาช่วย เพราะลำพองน้ำต้นทุนในประเทศไทยไม่สามารถเพียงพอกับความต้องการที่คาดว่าจะสูงถึง 34,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการทรัพยากรน้ำหลายคนรวมทั้ง นายปราโมทย์ ไ้มักลัด อดีตอธิบดีกรมชลประทาน มองว่า โครงการชลประทานระบบท่อไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกจุด เพราะประเทศไทยไม่ได้มีปัญหาคารกระจายน้ำ แต่เป็นปัญหาเรื่องน้ำต้นทุนที่มีไม่เพียงพอ และปัญหาในการบริหารจัดการน้ำที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ

รัฐบาลยังคงมองการจัดการน้ำโดยเน้นการ “พัฒนา” ลุ่มน้ำเป็นหลัก ในปี 2547 กรมทรัพยากรน้ำจัดทำแนวทางการบริหารทรัพยากรน้ำ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ภัยแล้ง เสนอต่อคณะกรรมการน้ำแห่งชาติ โดยข้อเสนอยังคงประกอบไปด้วยโครงการสร้างเขื่อนและการผันน้ำจำนวนมาก รวมถึงโครงการเขื่อนแก่งกรุง จ.สุราษฎร์ธานี ที่ประชาชนจำนวนมากเคยรวมตัวกันคัดค้านด้วย

กรมทรัพยากรน้ำให้เหตุผลว่า ภัยแล้งกำลังเกิดขึ้นกับทุกพื้นที่ลุ่มน้ำของประเทศโดยเฉพาะในลุ่มน้ำที่ไม่มีการ “พัฒนา” เช่น ลุ่มน้ำยม วัง แควน้อย และ ปิงตอนล่าง แนวทางการบริหารน้ำเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า แนวคิดในการจัดการน้ำของรัฐบาลยังคงไม่เปลี่ยนแปลง แม้จะมีการปรับโครงสร้างการบริหารหน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งเปิดมิติใหม่ด้วยการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบทั้งลุ่มน้ำก็ตามที่

การจัดการน้ำตามแนวคิดของรัฐบาลมีความขัดแย้งกับการจัดการน้ำตามแนวทางของชาวบ้านที่มีชีวิตพึ่งพิงแม่น้ำมาตลอดทุกยุคทุกสมัย สำหรับชาวบ้านแล้วปัญหาน้ำแก้ไขได้ง่ายๆ หากคนเรียนรู้ที่จะอยู่กับน้ำ เป็นฝ่ายปรับตัวให้เข้ากับแม่น้ำไม่ใช่เปลี่ยนแม่น้ำเพื่อให้เข้ากับตนเอง กรณีโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้นซึ่งยึดเยื้อมานานนับสิบปีเป็นตัวอย่าง ทุกปีชื่อของเขื่อนแห่งนี้กับชาวบ้านสะอึก ๑.แพร์ จะปรากฏอยู่ตามสื่อต่างๆ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ครั้งหนึ่งในช่วงหน้าฝนและครั้งหนึ่งในช่วงหน้าแล้ง ทุกครั้งจะเป็นเรื่องที่รัฐบาลพยายามผลักดันโครงการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ขณะที่ชาวบ้านยื่นหยัดคัดค้าน

ในขณะที่รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พยายามผลักดันโครงการเต็มที่โดยให้เหตุผลเรื่องการกักเก็บน้ำในหน้าน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง กลุ่มชาวบ้านในเขต ต.สะอึก ๑.แพร์ ซึ่งรวมตัวกันในนาม

เครือข่ายพิทักษ์แม่น้ำยม ก็ได้ร่างข้อเสนอแนวทางการจัดการน้ำของชาวบ้านขึ้นมา ซึ่งข้อเสนอของชาวบ้านล้วนขึ้นอยู่กับความเข้าใจในธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์จากแม่น้ำยมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การเสนอให้มีการจัดการน้ำแบบใหม่เป็นลุ่มน้ำทั้งระบบ ไม่ใช่เป็นแม่น้ำเป็นสายๆ ซึ่งข้อเสนอนี้ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลภายหลังในรูปแบบของการตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 25 ลุ่มขึ้นมา

ส่วนข้อเสนออื่นๆ เช่น ฟันฟูปาดต้นน้ำ ปลูกป่าเสริมและอนุรักษ์พื้นที่ป่า ขุดลอกคลองคูที่เชื่อมระหว่างแม่น้ำยมกับคลอง หนอง บึง ต่างๆ ให้เกษตรกรเปลี่ยนมาปลูกพืชที่มีอายุสั้นแทนการปลูกไม้ยืนต้นที่ต้องการน้ำสม่ำเสมอตลอดปี เพราะการปลูกพืชอายุสั้นจะทำให้เราสามารถเลือกชนิดพันธุ์พืชให้เหมาะกับปริมาณน้ำในขณะนั้นได้ การยกพื้นถนนให้สูงขึ้น เพื่อไม่ให้กีดขวางเส้นทางการเดินทางของน้ำ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าแม้จุดมุ่งหมายหลัก คือการแก้ไขปัญหาเรื่องปริมาณน้ำที่มีความแตกต่างกันมาก ระหว่างหน้าน้ำกับน้ำแล้ง แต่การแก้ปัญหาตามข้อเสนอของชาวบ้านก็จะไม่พุ่งเป้าไปที่การเปลี่ยนแปลงแม่น้ำ แต่พุ่งเป้าไปที่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์และการทำกิจกรรมของชาวบ้านเอง ทั้งนี้การจัดการทรัพยากรน้ำที่ดีจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากเรามองตรงไปที่ตัวทรัพยากรน้ำเพียงอย่างเดียว

จากสถานการณ์น้ำ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อทรัพยากรน้ำต้นทุน และการวางผังเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทิศทาง การสร้างสาธารณูปโภคอย่างไม่มี ความเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน และการมุ่งยึดติดกับ “การพัฒนา” แหล่งน้ำทำให้สถานการณ์ทรัพยากรน้ำ ของประเทศเดินไปอย่างควบคู่กับปัญหา ทั้งปัญหาเก่าที่ค้างคาอยู่ และปัญหาใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น

ดังนั้นในอีก 5 ปีข้างหน้า ประเทศไทยต้องเริ่มมีบูรณาการในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างตอบสนองความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับวิถีชีวิตและมีประสิทธิภาพคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554

ทรัพยากรน้ำ

บัญชีอักษรย่อชื่อหน่วยงาน

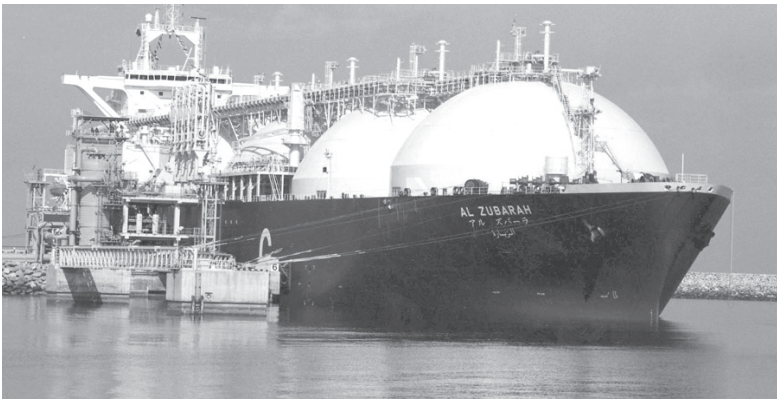
ตัวย่อ	ชื่อหน่วยงาน	ตัวย่อ	ชื่อหน่วยงาน
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	ยธ.	กระทรวงยุติธรรม
กค.	กระทรวงการคลัง	รง.	กระทรวงแรงงาน
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ	วช.	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
กนอ.	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	วท.	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กปน.	การประปานครหลวง	วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม
กปก.	การประปาส่วนภูมิภาค	ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	สกว.	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
กห.	กระทรวงกลาโหม	สกก.	สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
คค.	กระทรวงคมนาคม	สคก.	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทก.	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	สงป.	สำนักงานงบประมาณ
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี	สสส.	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ปปง.	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	สอท.	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พณ.	กระทรวงพาณิชย์	อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
พน.	กระทรวงพลังงาน	อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
พม.	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มท.	กระทรวงมหาดไทย	NGOs	องค์กรพัฒนาเอกชน
มสช.	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ		

กลยุทธ์ที่ 1

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างภูมิปัญญาร่วมกันของภาคีต่างๆ เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลผลิต ตัวชี้วัด

- ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำย่อย
- (1) ร้อยละ 90 ของลุ่มน้ำย่อย (254 ลุ่มน้ำย่อย) มีการจัดการร่วม
 - (2) ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของในลุ่มน้ำเป้าหมาย
 - ระดับที่ 1 จัดทำทะเบียนกลุ่มผู้ใช้น้ำและฐานข้อมูลเครือข่ายอนุรักษ์น้ำ (1.2 และ 3.2)
 - ระดับที่ 2 ให้ความรู้แก่ประชาชนและกลุ่มผู้ใช้น้ำ (2.1, 3.1, 3.6, 4.1 และ 4.2)
 - ระดับที่ 3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน/กตিকা (1.4 และ 1.5)
 - ระดับที่ 4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ/ประหยัดน้ำ (1.5 และ 2.3)
 - ระดับที่ 5 ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล (1.5 และ 2.4)

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
<p>1. ส่งเสริมให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการทรัพยากรน้ำในท้องถิ่นตามหลักการในรัฐธรรมนูญ</p>	<p>1.1 ให้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ มีบทบัญญัติรับรองสิทธิของชุมชนในการจัดการน้ำในท้องถิ่น และมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อยในการจัดการทรัพยากรน้ำ</p>	<p>ทส.</p>
	<p>1.2 จัดทำบัญชีปริมาณน้ำที่ใช้ของแต่ละกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดสรรน้ำเมื่อมีความขาดแคลน</p>	<p>ทส. กษ.</p>
	<p>1.3 สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมกับพื้นที่</p>	<p>ทส.</p>
	<p>1.4 สร้างกติกา กลไกและกระบวนการจัดสรรน้ำการผันน้ำภายในและระหว่างลุ่มน้ำ ทั้งนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีส่วนร่วม</p>	<p>ทส.</p>
	<p>1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการจัดทำแผนลุ่มน้ำระดับต่างๆ และเป็นผู้ประเมินผลการจัดการน้ำ</p>	<p>ทส.</p>
<p>2. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำโครงการของรัฐ</p>	<p>2.1 สนับสนุนให้ประชาชนที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วม ให้จัดทำข้อมูลสำหรับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาแหล่ง</p>	<p>กษ. ทส.</p>

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	น้ำขนาดใหญ่เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาข้อขัดแย้งในอนาคต	
	2.2 ปรับปรุงระบบการรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือบูรณาการเชิงรุกที่เกิดผลและมีกระบวนการรับฟังผลกระทบทางสังคมอย่างจริงจัง	ทส.
	2.3 จัดทำโครงการนำร่องเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการระดับน้ำในฝ่ายขนาดใหญ่ เช่น กรณีฝายห้วยนา	ทส. กษ.
	2.4 ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสรรน้ำ	ทส. กษ.
3. รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดน้ำ และสร้างภูมิปัญญาสถาบันด้านการจัดการน้ำร่วมกัน	3.1 ให้ความรู้ประชาชนและรณรงค์เรื่องการประหยัดน้ำ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนประหยัดน้ำ และลดปริมาณการพึ่งพาน้ำบาดาล	ทส.
	3.2 สร้างฐานข้อมูลเครือข่ายอนุรักษ์น้ำ	ทส.
	3.3 รณรงค์โดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของระบบนิเวศแม่น้ำ	ทส.
	3.4 พัฒนาระบบการแปลงข้อมูลวิชา	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	<p>การสูพื้นที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการน้ำของประชาชนในพื้นที่ เช่น การประสานองค์ความรู้สมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการให้ความรู้เรื่องการจัดสรรและการกระจายน้ำ</p>	
	<p>3.5 ส่งเสริมการฟื้นฟูและประชาสัมพันธ์การสร้างบ้านตามวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมในพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม โดยศึกษาจากการออกแบบเรือนพื้นถิ่นที่มีการยกพื้นขึ้นสูง หรือมีได้ถุนสูง เพื่อให้มีความปลอดภัยจากภาวะน้ำท่วม</p>	<p>มท. สมาคม สถาปนิกสยาม</p>
	<p>3.6 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ด้านน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาลอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลแก่ประชาชน</p>	<p>ทส.</p>
<p>4. มีหลักสูตรเกี่ยวกับทรัพยากรลุ่มน้ำในแต่ละระดับชั้นของการศึกษาภาคบังคับ</p>	<p>4.1 ร่วมกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นกำหนดหลักสูตรในการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศลุ่มน้ำให้สอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละระดับชั้นของการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเป็นพื้นฐานให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำเพิ่มขึ้น โดยเน้นการเรียนในห้องเรียนตามธรรมชาติ (outdoor education) เป็น</p>	<p>ทส. ศส.</p>

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	<p>การเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติ (learning by doing) ทางด้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> • คุณภาพน้ำ • ความเร็วในการไหลของน้ำ • การเจริญเติบโตของต้นไม้ • ลักษณะทางกายภาพของดิน • ลักษณะภูมิอากาศ • ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจชุมชน 	
	<p>4.2 ร่วมกับองค์กรชุมชนหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรลุ่มน้ำ โดยอาศัยการจัดการลุ่มน้ำตัวอย่างในพื้นที่ เพื่อก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • การอนุรักษ์ทรัพยากรลุ่มน้ำ • การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม • การทำฝายเพื่อชะลอการไหลของน้ำและกักเก็บน้ำ • การตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น 	<p>ทส. ศธ. มท.</p>

กลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคี

ผลผลิต มีการจัดการน้ำแบบบูรณาการสำหรับลุ่มน้ำสาขา (ในลุ่มน้ำเป้าหมาย)

- ตัวชี้วัด**
- ระดับความสำเร็จของการจัดการลุ่มน้ำสาขา
 - ระดับที่ 1 กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ (ข้อ 1.1)
 - ระดับที่ 2 สนับสนุนให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำเครื่องมือเศรษฐกิจศาสตร์มาใช้ที่เหมาะสม (1.2)
 - ระดับที่ 3 เชื่อมโยงกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เป็นเครือข่ายเพื่อร่วมจัดการและใช้ประโยชน์ (1.3)
 - ระดับที่ 4 สนับสนุนให้กลุ่มผู้ใช้น้ำในท้องถิ่นที่มีประสบการณ์วางแผนสร้างและจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก (1.4)
 - ระดับที่ 5 ส่งเสริมการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการลุ่มน้ำและกลุ่มผู้ใช้น้ำ (1.5)

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
<p>1. สร้างความเข้มแข็งขององค์กรเพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ</p>	<p>1.1 กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำให้มีตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสียจากกลุ่มประชาชนผู้ใช้น้ำมากขึ้น โดยให้ส่วนราชการ (ที่ไม่มีภารกิจโดยตรง) เป็นคณะอนุกรรมการเพื่อสนับสนุนด้านเทคนิคและข้อมูล</p>	<p>ทส.</p>
	<p>1.2 สนับสนุนให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ นำเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ (เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ) มาใช้อย่างเหมาะสม โดยให้ผู้รับประโยชน์มีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และใช้น้ำอย่างประหยัด</p>	<p>ทส.</p>
	<p>1.3 เชื่อมโยงกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เป็นเครือข่ายเพื่อร่วมจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม</p>	<p>ทส. มท.</p>
	<p>1.4 สนับสนุนให้กลุ่มผู้ใช้น้ำในท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ (เช่น กลุ่มเหมืองฝาย กลุ่มน้ำบาดาล) วางแผน สร้างและจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยให้การสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม</p>	<p>ทส. มท.</p>
	<p>1.5 ส่งเสริมการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการลุ่มน้ำ และกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยให้ส่วนราชการ</p>	<p>ทส. กษ. มท.</p>

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	<p>ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากรและการฝึกอบรม</p>	
	<p>1.6 ขยายขอบเขตความรับผิดชอบและสมรรถนะการให้บริการประชาชนของศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาลส่วนภูมิภาค และประสานให้เกิดการจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการเขตน้บาดาล อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคีทั่วประเทศโดยเริ่มต้นในเขตพื้นที่วิกฤต</p>	ทส.
<p>2. วางแผนการจัดการแบบบูรณาการ (IWRM) สำหรับน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน (บาดาล)</p>	<p>2.1 ประมาณความต้องการการใช้น้ำให้ทันสมัยถูกต้องตามความเป็นจริง โดยเฉพาะความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ภาคเมืองและการเกษตร วิเคราะห์การใช้น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ผสมผสานกับการคาดการณ์การขยายตัวของพื้นที่ในอนาคต</p>	ทส. อก.
	<p>2.2 จัดการทำระบบทะเบียน เพื่อขึ้นบัญชีผู้ใช้น้ำรายใหญ่ กลุ่มผู้ใช้น้ำรายย่อย บ่อบาดาล โดยให้รวบรวมและแยกปริมาณการใช้น้ำตลอดปีและฤดูแล้งให้ชัดเจน</p>	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	2.3 ศึกษาวิจัยสภาพอุทกธรณี การใช้น้ำ การหาศักยภาพและเกณฑ์ควบคุม การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของน้ำ	ทส.
	2.4 ปรับปรุงพ.ร.บ. น้ำบาดาลให้มีเนื้อหา ครอบคลุมการวางแผนการจัดสรร การกำกับ การอนุรักษ์ กำหนดกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การส่งเสริม การลงโทษ ตามระดับ การใช้น้ำ และสภาพคุณภาพน้ำ บาดาลในแต่ละพื้นที่ตลอดจนออก มาตรการควบคุมพื้นที่เติมน้ำของ แอ่งน้ำบาดาล	ทส.
	2.5 ปรับปรุงกฎระเบียบ และกำหนด กระบวนการและกลไก รวมทั้งจัด สรรงบประมาณในการชดเชยแก่ผู้ เสียหาย พื้นฟูระบบนิเวศที่ได้รับผล กระทบจากโครงการของรัฐ และจาก การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ และให้เจ้าของ โครงการกำหนดค่าใช้จ่ายชดเชย เหล่านี้ไว้เป็นต้นทุนโครงการ	ทส. กษ. สงป.
	2.6 ให้กรรมการลุ่มน้ำติดตามการวางแผนการใช้ที่ดินที่จะมีผลกระทบต่อ คุณภาพน้ำ ตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำจนถึง ชายฝั่งทะเล (เช่น การจำกัดการถือ ครองที่ดินในพื้นที่ต้นน้ำ การระงับ	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	<p>และไม่ให้มีการเช่าพื้นที่ป่า การควบคุมการทำเกษตรเชิงเดี่ยว การสร้างถนน การขุดร่องน้ำ การขยายพื้นที่เกษตรและที่อยู่อาศัย การปลูกป่าเพื่อลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการป้องกันการรุกตัวของน้ำเค็ม) และเสนอแนวทางการบูรณาการและแก้ไขปัญหาในแต่ละลุ่มน้ำ</p>	
	<p>2.7 ปรับปรุงวิธีการจัดทำผังเมืองและแผนการใช้ที่ดินในปัจจุบันทั้งระบบ ให้มีความสอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศและศักยภาพของพื้นที่และลักษณะทางอุทกของพื้นที่ เพื่อป้องกันอุทกภัย</p>	<p>มท. ทส.</p>
	<p>2.8 ศึกษาสถานะสมดุลตามธรรมชาติของแหล่งน้ำบาดาลสำคัญ และประกาศเขตน้ำบาดาลเพื่อการบริหารจัดการ ศึกษารูปแบบและพัฒนา ระบบจัดสรรน้ำบาดาลอย่างบูรณาการ โดยใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย</p>	<p>ทส.</p>

กลยุทธ์ที่ 3 การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก

ผลผลิต อปท. มีแผนและมีการบริหารจัดการน้ำ
ตัวชี้วัด 80% ของ อปท. เป้าหมายมีแผนบริหารจัดการน้ำ

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. เพิ่มขีดความสามารถของ อปท. ด้านการจัดการน้ำอุปโภคบริโภคและการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ	1.1 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการ การซ่อมบำรุง พื้นฟูและพัฒนาระบบประปา ให้แก่ อปท. อย่างต่อเนื่อง	ทส.
2. จัดทำแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค/บริโภคสำหรับเมืองใหญ่ เมืองท่องเที่ยว	2.1 อปท. จัดทำแผนการจัดการ และพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งน้ำสำหรับเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยวให้เหมาะสม ทั้งในระยะกลางและระยะยาว	ทส. มท.
3. เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	3.1 ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการแหล่งน้ำบาดาลให้แก่ท้องถิ่น	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
<p>4. เพิ่มประสิทธิภาพของทุกภาคีโดยเฉพาะ อปท. ในการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย</p>	<p>4.1 ถ่ายทอดแผนที่เขตพื้นที่ที่น้ำท่วมซ้ำซากให้ อปท. และประกาศให้เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย ในพื้นที่ที่ไม่มีผู้ถือครองอยู่เดิม ห้ามบุกรุก ถือครอง ใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตร อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ</p>	<p>กษ. มท.</p>
	<p>4.2 จัดระเบียบพื้นที่ริมตลิ่ง และควบคุมไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ริมตลิ่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน รวมทั้งจัดทำพื้นที่แก้มลิงเพื่อรองรับน้ำ</p>	<p>คค. มท.</p>
	<p>4.3 สำรวจเพื่อแยกที่ดินนอกและที่ดินที่มีการถมที่ เพื่อใช้มาตรการทางกฎหมายและทางการปกครองในการดำเนินการกับผู้ถือครองที่ดินซึ่งรุกล้ำที่สาธารณะ</p>	<p>คค. มท.</p>
	<p>4.4 ใช้มาตรการกฎหมายและมาตรการทางปกครองกับผู้บุกรุกและรุกล้ำพื้นที่ริมตลิ่งและพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเคยเป็นพื้นที่รองรับกักเก็บ และระบายน้ำในเขตเมือง</p>	<p>มท. คค.</p>
	<p>4.5 ศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการขยายตัวของเขตเมืองที่มีต่อ</p>	<p>ทส. มท. ทส.</p>

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	ระบบการไหลของแม่น้ำและลำน้ำสาขาเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมต่อไป โดยเมื่อมีการสำรวจและออกแบบระบบ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น	
	4.6 พัฒนาระบบโทรมาตรร่วมกับสถาบันการศึกษาในประเทศและพหุภคณัภยน้ำท่วมที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาปรับปรุงระบบการเตือนภยน้ำท่วม โดยให้มีระบบเตือนภยที่ชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการดูแลและติดต่อถึงกันได้นอกเวลาราชการ	ทส.
	4.7 สำรองเหมืองฝายท้องถิ่น คูคลองและท่อระบายน้ำ และทำแผนที่ที่แสดงการไหลของน้ำที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบเพื่อพัฒนาระบบระบายน้ำให้เป็นไปได้ดียิ่งขึ้น	ทส. มท.
	4.8 ฟื้นฟู ปรับปรุง สภาพลำน้ำ และแหล่งรับน้ำธรรมชาติต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการรับและระบายน้ำ	ทส. มท.
	4.9 ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาและพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมสำหรับเมืองในหุบเขา ตัวอย่างเช่น การ	ทส. มท.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	<p>จัดการน้ำของครัวเรือนพะเยาซึ่งเป็น ที่รองรับน้ำกลางเมือง และการ จัดการพื้นที่ลุ่มน้ำในเชียงใหม่และ เวียงกุมกาม</p>	
	<p>4.10 ทำโครงการนำร่องในพื้นที่น้ำท่วม ซ้ำซาก ออกเทศบัญญัติและข้อ บัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมการใช้ ประโยชน์จากที่ดินและควบคุม อาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ ให้สอดคล้อง กับลักษณะของพื้นที่ เช่น กำหนดให้สร้างบ้านได้สูงและมี ร่องระบายน้ำรอบบ้านเพื่อรองรับน้ำ หลากในฤดูฝน กำหนดภาชนะน้ำท่วม ในเขตเสี่ยงภัย</p>	<p>ทส. มท.</p>
	<p>4.11 บูรณาการการบริหารจัดการอุทกภัย ระหว่างหน่วยราชการ</p>	<p>ทส. มท.</p>

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเป็นธรรมเพื่อลดความยากจน

ผลผลิต ประชาชนทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค
ตัวชี้วัด ร้อยละ ๑๐๐ ของประชาชนมีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. พัฒนาแหล่งน้ำสำหรับพื้นที่ยากจน	1.1 ให้ความสำคัญกับพื้นที่ยากจนเป็นอันดับแรกในการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำ รวมทั้งการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย	มท. กษ.
	1.2 สำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการพัฒนาพื้นที่ยากจน	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	1.3 พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพิ่มเติมสำหรับวิสาหกิจชุมชนและครัวเรือน	มท.
	1.4 ส่งเสริมทางเลือกอาชีพอื่นๆ ที่ใช้น้ำน้อยในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง	กษ.
	1.5 ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ยากจน ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาบาดาลระดับตำบลให้เป็นน้ำที่ดื่มได้	ทส.
	1.6 พัฒนานวัตกรรมในการจัดการและเทคโนโลยีในการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เต็มศักยภาพ เช่น กรณีฝายห้วยนา	กษ. ทส. มท.

กลยุทธ์ที่ 5

ส่งเสริมการใช้น้ำประป้อนทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

ผลผลิต ตัวชี้วัด

มีการจัดการน้ำสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ
ระดับความสำเร็จของการจัดการน้ำสำหรับอุตสาหกรรม
ผลิตและบริการ

ระดับที่ 1 มีฐานข้อมูลการใช้น้ำของอุตสาหกรรมและ
บริการ และมีฐานข้อมูลการใช้น้ำระดับท้องถิ่น
(3.2)

ระดับที่ 2 จัดทำแผนระยะยาวเพื่อจัดหาและพัฒนาแหล่ง
น้ำ (1.2)

ระดับที่ 3 ศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมการประหยัดน้ำใน
อุตสาหกรรม เกษตร และบริการ (1.3, 1.4 และ
2.3)

ระดับที่ 4 เกิดแนวทางการจัดการอุปสงค์ที่เป็นรูปธรรม
(1.6 และ 3.1)

ระดับที่ 5 มีการประเมินผลประสิทธิภาพการใช้น้ำ (1.8
และ 2.4)

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. จัดหาแหล่งน้ำ สำหรับนิคม/เขต อุตสาหกรรมไทย	1.1 ศึกษาศักยภาพของแหล่งน้ำในพื้นที่ ที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรม รวมทั้งผลักดัน ให้บรรจุอยู่ในผังเมือง	ทส. มท. อก.
	1.2 จัดทำแผนระยะยาวเพื่อจัดหาและ พัฒนาแหล่งน้ำสำหรับนิคมและเขต อุตสาหกรรม	ทส. อก.
	1.3 ศึกษาเทคนิคการบำบัดน้ำเพื่อนำมา ใช้ใหม่ (Recycle) สำหรับอุตสาหกรรม	อก. ทส.
	1.4 สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านการ ประหยัดน้ำสำหรับอุตสาหกรรม	อก. ทส.
	1.5 ศึกษาความเหมาะสมของการสำรอง น้ำเพื่อการอุตสาหกรรมทั้งในเชิง เศรษฐศาสตร์และวิศวกรรม	ทส.
	1.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัด การน้ำบาดาลเชิงอุปสงค์ (Demand side management)	ทส.
	1.7 ศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพแหล่ง น้ำบาดาลเพื่อรองรับการพัฒนา ประเทศในระยะยาว	ทส.
	1.8 มีการประเมินผลประสิทธิผลการ ส่งน้ำและการใช้น้ำของอุตสาหกรรม	กปน. กปก. กนอ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำในภาคเกษตร	2.1 ปรับปรุงระบบคลองส่งน้ำที่มีอยู่เพิ่มคลองไส้ไก่ และตาดคอนกรีต	กษ.
	2.2 ส่งเสริมการใช้ระบบชลประทานน้ำหยดให้แพร่หลาย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ	กษ.
	2.3 พัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้น้ำน้อยสำหรับข้าวและพืชเศรษฐกิจอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ผลกึ่งเมืองร้อน เช่น ลำไย ลิ้นจี่	กษ.
	2.4 มีการประเมินผลประสิทธิภาพการชลประทาน	กษ.
3. ใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์สร้างความสมดุลระหว่างการใช้น้ำในภาคเมืองและภาคอุตสาหกรรม	3.1 ส่งเสริมการจัดการเชิงอุปสงค์ (Demand management) ในภาคเมือง/อุตสาหกรรม	มท. อก.
	3.2 มีฐานข้อมูลการใช้น้ำของอุตสาหกรรมและบริการ และมีฐานข้อมูลการใช้น้ำระดับท้องถิ่น	มท. อก. กก.
	3.3 ประเมินมูลค่าเต็มเชิงเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรน้ำบาดาล และปรับปรุงการจัดเก็บค่าใช้และค่านูรักษาน้ำบาดาลให้เหมาะสมกับมูลค่าที่แท้จริง	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
4. การอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล	4.1 จัดทำแนวทางป้องกันพื้นที่รับน้ำที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสู่ชั้นน้ำบาดาล (vulnerability study) และป้องกันแหล่งน้ำบาดาลสำคัญ (well head protection)	ทส.
	4.2 สร้างจิตสำนึกและจัดตั้งเครือข่ายแนวร่วมเฝ้าระวังและแจ้งเหตุผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำบาดาล	ทส.
	4.3 ศึกษาและติดตั้งระบบเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบจากการใช้น้ำบาดาล	ทส.

กลยุทธ์ที่ 6 กำกับดูแลและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและยั่งยืน

ผลผลิต แหล่งน้ำบาดาลได้รับการฟื้นฟู
ตัวชี้วัด ร้อยละของแหล่งน้ำเป้าหมายที่ได้รับการฟื้นฟู

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. การฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล	1.1 ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำบาดาลเกินสมดุล	ทส.
	1.2 ศึกษาและฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำบาดาลที่ก่อให้เกิดการรุกคืบของน้ำเค็ม	ทส.
	1.3 ศึกษาและฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำบาดาลและการปนเปื้อนของมลพิษ	ทส. อก.
	1.4 ปรับปรุงแก้ไขคุณภาพน้ำบาดาลที่มีสารปนเปื้อนสูง เช่น ฟลูออไรด์ แมงกานีส เหล็ก เพื่อให้เหมาะสมกับการอุปโภคบริโภค	ทส.

กลยุทธ์ในการจัดการ ทรัพยากรน้ำ

กลยุทธ์ที่ 1

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างภูมิปัญญา
ร่วมกันของภาคีต่าง ๆ เพื่อการจัดการทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ต้องปรับเปลี่ยนมุมมองในการจัดการทรัพยากรน้ำ
เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนมากขึ้น
โดยเริ่มจากร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำที่อยู่
ระหว่างการร่างและแก้ไข ต้องเปลี่ยนแนวคิดหลักของ
ร่างฯ จากการให้อำนาจรัฐในการควบคุมการใช้น้ำ
มาเป็นการเพิ่มบทบาทผู้รับรองสิทธิชุมชนในการ
จัดการน้ำในท้องถิ่น ซึ่งนอกเหนือจากจะเป็นการสร้าง
องค์ความรู้ในการจัดการน้ำร่วมกันระหว่างรัฐและ
ประชาชนแล้วยังเป็นการส่งเสริมสิทธิชุมชนใน
การจัดการทรัพยากรท้องถิ่นตามที่บัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญด้วย

และเพื่อให้เห็นกับการเติบโตของเมืองและจำนวนประชากร รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป อันมีผลต่อความต้องการน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงมหาดไทย จัดทำบัญชีการใช้ น้ำของแต่ละพื้นที่ที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกัน เพื่อวางแผนการจัดสรรน้ำที่มีความเป็นธรรม ไม่ให้เกิดการแย่งน้ำกันเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้แผนการจัดการลุ่มน้ำ ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 25 ชุดได้จัดทำไว้ควรได้รับการนำมาพิจารณาด้วย รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับคนที่ใช้น้ำเท่ากัน เพราะน้ำเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิตของทุกคนไม่ใช่เฉพาะภาคอุตสาหกรรมเท่านั้น การจัดการน้ำของภาครัฐจึงควรคำนึงถึงความเป็นธรรมที่ประชาชนทุกคนจะต้องได้ใช้ประโยชน์จากน้ำอย่างเท่าเทียมกันด้วย

ขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการ ต้องปรับหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เท่าทันกับระบบนิเวศและสถานการณ์ทรัพยากรน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป โดยควรมีทั้งหลักสูตรความรู้ทั่วไปที่ให้นักเรียนทั่วประเทศได้เรียนรู้เหมือนกัน เช่น ปรากฏการณ์ลานีญาและเอลนีโญ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมองเห็นความสำคัญของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นและตระหนักว่าเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว ขณะเดียวกันจัดหลักสูตรที่เป็นเรื่องราวของลุ่มน้ำในชุมชน ให้เยาวชนได้รู้จักลุ่มน้ำที่หล่อ

เลี้ยงชุมชนตัวเองอยู่ในด้านอื่นๆ ทั้งศักยภาพน้ำต้นทุน ประวัติศาสตร์ การจัดการน้ำ มีใครร่วมใช้น้ำกับพวกเขาบ้าง ใช้กันอย่างไร ปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นแล้วหรือ อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มน้ำของตัวเอง เป็นต้น

บทบาทภาคประชาชน

เข้าร่วมในเวทีที่ภาครัฐหรือองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ จัดขึ้น เพื่อรับทราบข้อมูลแนวทางของรัฐที่จะเกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน และเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนต่อแนวทางในการจัดการน้ำของรัฐและเสนอแนวทางของตนเข้าไป เพื่อร่วมกันสร้างให้เกิดภูมิปัญญาร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชน

หากกิจกรรมดังกล่าวไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาจัดการให้เกิดขึ้น ประชาชนผู้ใช้น้ำเองควรเป็นผู้ริเริ่ม โดยอาจเริ่มจากการรวมกลุ่มกัน ตั้งตัวแทนเพื่อขอคูรายงานการศึกษาการจัดสรรน้ำของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นตัวเอง เพื่อรักษาสิทธิของตนเองอันพึงมีพึงได้ ทั้งนี้หลายครั้งที่ปรากฏว่าภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนที่มีหน้าที่จัดสรรการใช้น้ำมักจะมองข้ามความสำคัญของผู้ใช้น้ำรายย่อย และความสำคัญของการใช้น้ำอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ประชาชนจะต้องพยายามทำให้เสียงของตัวเองได้รับการบรรจุในแผนด้วยการติดตามความก้าวหน้าของการทำแผนการพัฒนาชุมชนน้ำและการจัดสรรน้ำเสมอ

และเมื่อมีการกำหนดกรอบ กติกาในการใช้น้ำร่วมกันจะต้องยอมรับและปรับการใช้น้ำของตนเองให้

เป็นไปตามกติกา เพื่อให้ทรัพยากรน้ำที่อาจจะมีจำกัด
ในบางฤดูกาลสามารถหล่อเลี้ยงทุกคนที่อยู่บนลุ่มน้ำ
เดียวกันได้อย่างพอเพียง หากเป็นไปได้ประชาชนต้อง
เรียนรู้ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจควรคำนึงถึงขีดจำกัด
ของทรัพยากรน้ำด้วย เช่นการไม่ปลูกลำไยในหน้าแล้ง
หรือในที่สูง เพราะลำไยเป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก หาก
ในลุ่มน้ำหนึ่งมีผู้ปลูกลำไยมากอาจทำให้น้ำไม่พอ
จัดสรรให้กับคนอื่นอย่างเท่าเทียมกันได้ ปัญหาการ
ขาดแคลนน้ำเป็นสิ่งที่สามารถลดระดับความรุนแรงลง
มาได้ หากทุกคนในลุ่มน้ำเข้าใจและยอมรับกติกาการ
ใช้น้ำร่วมกัน

ขณะเดียวกัน ควรมีการเฝ้าระวังร่วมกันเป็นเครือ
ข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำของตนเองไม่ควรรอให้เกิดปัญหาใดๆ
ขึ้นมาก่อนแล้วจึงค่อยรวมตัว เพราะนั่นอาจเป็นการวิ่ง
ไล่ปัญหา ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีหลายลุ่มน้ำที่ชาวบ้าน
รวมตัวกันแล้ว เช่นลุ่มน้ำปิง หรือชมรมเรารักษ์ทำจัน
 เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ต้องช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรภาค
ประชาชนเพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง

เป็นระบบได้ โดยกำหนดให้องค์ประกอบของคณะ
อนุกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 25 ลุ่ม มีสัดส่วนของผู้ใช้น้ำทุก
กลุ่มมากขึ้น เพื่อให้การทำงานร่วมกันในฐานะ
อนุกรรมการจะเป็นตัวเชื่อมโยงกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เป็น
เครือข่ายเพื่อร่วมจัดการ และใช้ประโยชน์ทรัพยากร
น้ำอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

สำหรับกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่มีประสบการณ์
ในการจัดการน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง
แวดล้อม และกระทรวงมหาดไทยควรร่วมมือกันใน
การเปิดเวทีให้ชาวบ้านได้แสดงความสามารถในการ
จัดการ เช่นการให้เงินสนับสนุนการสร้างเหมืองฝาย
ขนาดเล็กของชาวบ้านในกลุ่มน้ำสาขาย่อย และควร
สนับสนุนให้มีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์
มาใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็ง เช่น ให้กลุ่มองค์กร
ชาวบ้านที่เข้ามาช่วยจัดการน้ำสามารถจัดเก็บค่า
ธรรมเนียมในการดูแลเหมืองฝายได้ เพื่อนำเงินมา
บำรุงรักษาระบบที่ชาวบ้านช่วยกันสร้างขึ้นมา

สำหรับกรณีการจัดการน้ำในเขตเมือง
กระทรวงมหาดไทยต้องปรับปรุงการจัดทำผังเมือง
ใหม่ โดยต้องคำนึงถึงการเดินทางของน้ำเพื่อไม่ให้
เกิดปัญหาน้ำท่วมตามมา และควรมีการจัดทำแผนที่
พื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหล
หลาก ออกเผยแพร่ให้กับประชาชน เพื่อไม่ให้มีการ
สร้างบ้านเรือนในเขตเสี่ยงภัย และเพื่อให้หน่วยงานที่
เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้าง
ถนน สร้างสะพาน หรือขุดร่องน้ำ

ในส่วนของน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงอุตสาหกรรม ต้องร่วมกันวางแผนการจัดการแบบบูรณาการ ต้องทำแผนการประมาณความต้องการใช้น้ำใต้ดินให้ทันสมัย เหมาะกับสถานการณ์จริง ต้องมีการจัดทำทะเบียนผู้ใช้น้ำ บัญชีความต้องการใช้น้ำบาดาลในแต่ละฤดูกาลให้ชัดเจน รวมทั้งต้องมีการปรับปรุง พ.ร.บ. น้ำบาดาลให้มีเนื้อหาครอบคลุมการวางแผนการจัดการ กำกับ การอนุรักษ์ กำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การส่งเสริม การลงโทษ ตามระดับการใช้น้ำ และสภาพคุณภาพน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่

บทบาทภาคประชาชน

รวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์และวางแผนการใช้ประโยชน์ลุ่มน้ำของตน ยอมรับในกติกาที่ผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนร่วมกันร่างขึ้นมา แม้บางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อตนเองก็ต้องมีการปรับรูปแบบกิจกรรมการดำรงชีวิตและทางเศรษฐกิจของตนเองบ้าง ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมให้มากที่สุด

ปรับรูปแบบสิ่งก่อสร้างอาคารบ้านเรือนของตนเองให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ เช่น หากเป็นการตั้งถิ่นที่อยู่ในทางน้ำผ่านควรยกพื้นเป็นได้ถุนสูง เพื่อไม่ให้เกิดขังน้ำและเมื่อหน่วยงานภาครัฐออกประกาศขอความร่วมมือ หรือออกประกาศเตือนเรื่องการกำหนดพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย

เช่น ไกล่พื้นที่ป่ามากเกินไป ควรให้ความร่วมมือ เพื่อเป็นการลดโอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดจากน้ำป่าไหลหลาก และแผ่นดินถล่มได้ ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งที่ทำให้หลายหมู่บ้านใน อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ ต้องถูกโคลนซัดหายไปทั้งหมู่บ้าน เพราะการที่ประชาชนขยับเข้าไปตั้งบ้านเรือนใกล้ป่าและติดแม่น้ำมากเกินไป

ในส่วนของน้ำบาดาล โรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือนที่ยังคงใช้น้ำบาดาลอยู่ ควรเลิกใช้เมื่อมีระบบประปาผ่านเข้ามาในชุมชนของตนเอง เพื่อช่วยกันรักษาระดับน้ำใต้ดิน ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์เพียงเล็กน้อย ที่ว่าราคาน้ำบาดาลถูกกว่าจะทำให้ลดต้นทุนการผลิต เพราะนั่นเป็นเพียงการมองปัญหาในระยะสั้น ไม่ก่อให้เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3

การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก

บทบาทภาครัฐ

เป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีความรู้ที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าและเป็นธรรมมากที่สุด

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ด้านการจัดการน้ำอุปโภคบริโภคและการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการน้ำ การซ่อมบำรุง พื้นฟูและพัฒนาระบบประปา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันต้องร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้กับเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยวด้วย

ในเรื่องอุทกภัย เป็นหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทยที่จะต้องถ่ายทอดแผนที่เขตนํ้าท่วมซ้ำซาก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประกาศให้เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย จัดระเบียบพื้นที่ริมตลิ่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ให้มีการก่อสร้างสิ่งกีดขวางใดๆ อันจะเป็นการขวางทางเดินของน้ำในช่วงหน้าน้ำ และควรมีการจัดทำแก้มลิงไว้ในพื้นที่ที่มีแนวโน้มการเกิดปัญหานํ้าท่วมสูง

นอกจากนี้กระทรวงคมนาคมและกระทรวงมหาดไทย ต้องร่วมกันสำรวจพื้นที่อกริมตลิ่ง พื้นที่ที่จะเป็นทางระบายน้ำ วางมาตรการทางกฎหมายไม่ให้ผู้ใดเข้าครอบครอง หรือกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม ที่สำคัญต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบเตือนภัยน้ำท่วมให้เหมาะสมใช้งานได้ แม้ในยามที่เกิดกระแสไฟฟ้าขัดข้อง เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ารอยกรณีน้ำท่วมอุทกตลิตถ์ ที่พบว่าบาง

หมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านพยายามประกาศเสียงตามสาย เพื่อเตือนลูกบ้าน แต่ระบบเสียงตามสายไม่สามารถใช้งานได้ เนื่องจากกระแสไฟฟ้าถูกตัดขาดเนื่องจากพายุฝน ระบบเตือนภัยจะต้องมีประสิทธิภาพดีพอที่จะติดต่อกับประชาชนในเขตที่สูงที่อาจอาศัยอยู่บนภูเขาในป่าลึกและที่ราบระหว่างหุบเขาได้

บทบาทภาคประชาชน

ติดตามข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์น้ำภายในประเทศ เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในระดับโลก ดังนั้นประชาชนต้องติดตามข่าวสารทางปัญญาให้ตัวเองในขั้นแรกด้วยการติดตามข่าวสาร ดูว่ามีความเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นบ้างและจะส่งผลต่อปริมาณน้ำและการเดินทางของน้ำในชุมชนของตนเองอย่างไร โดยเฉพาะข่าวคราวเรื่องการเตือนภัยต่างๆ ภาคประชาชนต้องให้ความสำคัญกับข่าวพยากรณ์อากาศมากขึ้น เนื่องจากสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพึ่งพยากรณ์อากาศทำให้เราสามารถประเมินสถานการณ์เบื้องต้นได้ และเตรียมตัวตั้งรับได้ทันเวลาที่ และจะต้องไม่ประมาทกับคำเตือนภัยของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นที่ต้องกำชับประชาชนในพื้นที่ตนเองทุกครั้งเมื่อได้รับการแจ้งเตือนภัยจากหน่วยงานรัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามาเป็นตัวกลางประสานระหว่างรัฐบาลและภาคประชาชนใน

การวางแผนการป้องกันอุทกภัยต่างๆ พืชชาวบ้านออกสำรวจเหมืองฝาย และระบบการระบายน้ำ ขุดลอกคูคลองเสมอ เพื่อให้พร้อมรับปริมาณน้ำฝนที่อาจจะตกมากอย่างไม่อาจคาดการณ์ได้ก็ได้ พยายามทำให้ท้องถิ่นของตนเองเป็นชุมชนที่มีความตื่นตัวในเรื่องของการเตรียมรับมือกับภัยพิบัติเสมอ อาจมีการจัดซื้ออุปกรณ์ช่วยในการหนีภัยเบื้องต้นเก็บไว้ในชุมชนของตนเอง เพื่อความสะดวกหากเกิดภัยพิบัติขึ้น ออกประกาศเตือนเรื่องการเตรียมตัวหากเกิดปัญหาน้ำท่วม ทำแผนที่ของท้องถิ่นตัวเองไว้ เพื่อจะได้รู้ว่าหากหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งเกิดน้ำท่วมฉับพลันและตัดขาดจากภายนอก จะสามารถลำเลียงความช่วยเหลือเข้าไปให้ประชาชนอย่างรวดเร็วที่สุดได้อย่างไร

ที่สำคัญประชาชนต้องไม่นิ่งรอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยรับความช่วยเหลือจากภายนอก ต้องมีการประสานกับกรมอุตุนิยมวิทยาหรือป้องกันภัยจังหวัด เพื่อสอนวิธีการวัดปริมาณน้ำฝนเอง เพื่อประเมินสถานการณ์เบื้องต้นได้ว่า หากน้ำฝนตกมากเกินไปปกติจะได้เตรียมตัวรับมือได้ทัน

ในส่วนของจัดการทรัพยากรน้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามาเป็นผู้ช่วยรัฐในการรวบรวมองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ และพยายามให้ความรู้ในการจัดการน้ำของชาวบ้าน ซึ่งเป็นความรู้อันจะสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชาวบ้านได้รับการบรรจุลงใน

แผน เพื่อเชื่อมประสานให้องค์ความรู้ภาครัฐและภาคประชาชนได้รับการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดได้ ทั้งนี้รัฐอาจจะมีความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ชาวบ้านจะมีความรู้ที่สอดคล้องกับชุมชน การประสานความรู้ทั้งสองชุดนี้เข้าด้วยกันจะเป็นการทำให้มีการจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ประชาชนในระดับหมู่บ้านที่วิถีชีวิตยังพึ่งพากับระบบชลประทานชุมชนอยู่ ต้องมีการจัดกลุ่ม อาจจะต้องเวรยามเพื่อสำรวจเหมืองฝายอย่างสม่ำเสมอ สำรวจทิศทางการไหลของน้ำ การเชื่อมกันของทางเดินน้ำ เพื่อรักษาระบบที่มีอยู่แล้วไว้ให้ดี และเพื่อเป็นประโยชน์กับการขยายระบบในอนาคต

กลยุทธ์ที่ 4

ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเป็นธรรมเพื่อลดความยากจน

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทยต่างก็มีหน้าที่ต้องพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับพื้นที่ยากจนจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กับพื้นที่ยากจนแห้งแล้ง และไม่มีระบบชลประทานหรือระบบประปา อีกทั้งควรมีการจัดหาอาชีพที่เป็นทางเลือกให้เพื่อไม่ให้เกิดกิจกรรมทางการเกษตรที่ต้องใช้น้ำมากในช่วงที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

บทบาทภาคประชาชน

เรียนรู้ที่จะปรับตัวและหาทางเลือกให้ตัวเองในกรณีที่มีปัญหาน้ำแล้ง ใช้น้ำอย่างประหยัด และรักษาสติธิของตนเองในฐานะที่เป็นพลเมืองผู้มีสิทธิที่จะเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและได้รับการบริการจากรัฐ ด้วยการแจ้งข่าวหรือร้องเรียนในกรณีที่ตนเองไม่มีน้ำอุปโภค บริโภค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องช่วยเป็นปากเป็นเสียงให้กับชาวบ้านในการให้รัฐตอบสนองความต้องการด้านน้ำของชาวบ้าน

หากพบเห็นการใช้น้ำที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่นการปล่อยน้ำเสียสู่ทางเดินน้ำสาธารณะโดยไม่บำบัด ควรมีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที หรือหากไม่ได้ผลควรติดต่อประสานยังผู้สื่อข่าวเพื่อทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนกลายเป็นประเด็นสาธารณะที่ไม่เพียงเฉพาะสังคมแต่ยังรวมถึงหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจซึ่งส่วนใหญ่มักจะกระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ให้เข้ามาจัดการปัญหา

การรวมตัวแล้วสร้างให้เกิดประเด็นข่าว เป็นยุทธวิธีที่น่าสนใจอย่างยิ่งในสังคมที่เดินหน้าไปด้วยข้อมูลข่าวสาร สามารถดูตัวอย่างได้จากกรณีชาวบ้านจะนะ จ.สงขลา รวมตัวกันคัดค้านการวางท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และโรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่จะก่อสร้างริมคลองนาทับ และจะดูต้นน้ำจากคลองปริมาณมากเพื่อนำมาหล่อเย็น และใช้ในกระบวนการการผลิตกระแสไฟฟ้า ชาวบ้านที่นั่นจัด

เวรยามกันเผื่อคลองเพื่อดูความเคลื่อนไหวของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หากมีการกระทำที่ไม่ชอบมาพากลอันจะนำไปสู่การก่อสร้างโรงไฟฟ้า ชาวบ้านจะรีบมารวมตัวกัน ถ่ายรูปและส่งไปให้กับผู้สื่อข่าวที่รู้จักกันในทันที ยุทธวิธีเช่นนี้ทำให้เสียงของชาวบ้านได้ยินไปถึงผู้บริหารและสังคมในวงกว้าง ทำให้ปัญหาไม่ถูกฝังอยู่ในพื้นที่

อย่างไรก็ดีจำเป็นอย่างยิ่งที่ชาวบ้านเองจะต้องมีอุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัย เช่น กล้องดิจิทัล โทรศัพท์ และต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสื่อสารเช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อให้เสียงของตนเองสามารถกระจายตัวในวงกว้างได้ภายในระยะเวลาสั้น และจำเป็นต้องการติดต่อกับผู้สื่อข่าว ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้สามารถขอคำปรึกษาได้จากองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้ชุมชนตนเอง

กลยุทธ์ที่ 5

ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

บทบาทภาครัฐ

รัฐบาลต้องมีฐานข้อมูลการใช้ น้ำ ของอุตสาหกรรมและบริการ และมีฐานข้อมูลการใช้ น้ำ ระดับท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำแผนระยะสั้นและระยะยาว โดยตั้งเป้าว่า อุตสาหกรรมการผลิตและบริการ จำต้องมีแหล่งน้ำที่เพียงพอ และเพื่อความยั่งยืนใน

การจัดการทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องส่งเสริมและดำเนินมาตรการจัดการด้านความต้องการน้ำด้วย เพื่อควบคุมไม่ให้มีความต้องการในด้านที่ไม่จำเป็นเกิดขึ้น เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าให้มากที่สุด

กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องร่วมมือกันศึกษาเทคนิควิธีนำน้ำที่ใช้แล้วมาบำบัดเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ในภาคอุตสาหกรรม

ในส่วนของภาคเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องปรับปรุงระบบคลองส่งน้ำ เพิ่มคลองไส้ไก่ตามคลองชลประทานสายต่างๆ ให้เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำในหน้าแล้ง และควรเร่งศึกษาหาวิธีที่จะทำให้พืชเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ข้าว ลำไย ลิ้นจี่ ซึ่งเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากให้เป็นสายพันธุ์ที่ต้องการน้ำน้อยลง รวมทั้งต้องมีการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์สร้างความสมดุลระหว่างการใช้น้ำในเมืองและภาคอุตสาหกรรม ปรับปรุงการจัดเก็บค่าน้ำบาดาลให้เหมาะสมกับมูลค่าที่แท้จริง

บทบาทภาคประชาชน

นอกจากการให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการจัดทำฐานข้อมูล โดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงแล้ว ควรมีการรวบรวมองค์ความรู้ในการจัดการน้ำของภาคประชาชนไว้ด้วย เพื่อให้ภาครัฐสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่ให้การจัดทำแผนการจัดการน้ำต้องเกิดขึ้นจากข้อมูล

ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว

นอกจากนี้ในชุมชนควรมีการรณรงค์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ตั้งแต่ในสถานศึกษาของชุมชน เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเข้าใจถึงประโยชน์ของน้ำ และปัญหาของน้ำด้วย เพื่อจะใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า นอกจากนี้เด็กๆ จะได้นำความรู้ที่ได้รับการเผยแพร่ ไปถ่ายทอดต่อให้บุคคลในครอบครัวเพื่อที่จะก่อให้เกิดการอนุรักษ์น้ำและใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น และทำให้รู้ว่าในชุมชนมีแหล่งต้นน้ำจากที่ไหนบ้าง ไหลไปยังที่ใด มีใครใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแต่ละแห่งบ้าง และมีมลพิษอะไรเกิดขึ้นกับแหล่งน้ำในชุมชนบ้าง เพื่อที่จะร่วมกันปกป้องรักษาและแก้ไขหากมีปัญหเกิดขึ้น

กลยุทธ์ที่ 6

กำกับดูแลและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและยั่งยืน

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงอุตสาหกรรมต้องช่วยกันฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อให้พ้นจากภาวะวิกฤติที่กำลังประสบอยู่ จากการใช้น้ำบาดาลเกินสมดุล และจากการปนเปื้อนของมลพิษที่ไหลจากผิวดินลงสู่น้ำใต้ดินเพื่อให้เหมาะสมกับการอุปโภค บริโภค และต้องให้ความสำคัญสำคัญกับผลกระทบของการใช้น้ำบาดาลในปริมาณที่

มากเกินไปจนก่อให้เกิดการรุกตัวของน้ำเค็มที่จะแทรกซึมเข้ามาใต้ดินเพื่อแทนที่น้ำบาดาลที่ถูกสูบมาใช้

บทบาทภาคประชาชน

รายงานให้ภาครัฐรู้หากพบว่าคุณภาพน้ำบาดาลที่ตนเองใช้อยู่ในชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางใด เพื่อว่าหากมีปัญหาเกิดขึ้นจะได้มีการจัดการแก้ไขปัญหาได้ทันที เพราะภาครัฐอาจจะไม่มีกำลังคนมากพอ ที่จะมาสอดส่องดูแลปัญหาในรายละเอียดได้ครอบคลุมทั้งหมด

นอกจากนี้ชาวบ้านเองควรมีการตั้งกลุ่มขึ้น ผลัดเปลี่ยนกันดูแล เฝ้าระวัง เพื่อให้สามารถรู้ว่บ่อน้ำบาดาลในชุมชนมีปริมาณอย่างไร มีคุณภาพอย่างไร หากมีปัญหาเกิดขึ้นจะสามารถแก้ไขได้ทันทีทันทีในเบื้องต้น ก่อนที่จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่รัฐทราบและเข้ามาแก้ไข

ประชาชนต้องรู้อะไร

สิทธิตามกฎหมาย

ประชาชนทุกคนมีสิทธิตามกฎหมายในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการทรัพยากร ทั้งกำหนดการใช้และการอนุรักษ์ โดยมีทั้งสิทธิตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และสิทธิตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติอย่างน้อย 3 มาตราว่าด้วยสิทธิชุมชน โดย 2 มาตราพูดถึงสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติคือมาตราที่ 46 และมาตราที่ 56

มาตราที่ 46 ให้การรองรับ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม” มีสิทธิในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 56 กล่าวถึงสิทธิของประชาชนทุกคนที่จะมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติ รวมทั้งให้สิทธิแก่บุคคลในการฟ้องร้องหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายด้วย

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ในมาตรา 170 ยังให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อร่วมกันไม่น้อยกว่า 50,000 รายชื่อ เพื่อร้องต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้พิจารณาออกกฎหมายตามที่กำหนด ซึ่งประชาชนสามารถใช้ช่องทางนี้เพื่อขอให้มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางทะเลที่มากกว่าที่เป็นอยู่ได้ เช่นเดียวกับที่มีการเข้าชื่อกันของประชาชนเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนต่อรัฐสภาให้พิจารณาผ่านออกมาเป็นกฎหมาย

อย่างไรก็ดีการใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ทั้ง 3 มาตรา อาจมีจุดอ่อนหรือมีอุปสรรคบ้าง เช่น กรณีมาตรา 46 ก็ยังกำหนดว่าการใช้สิทธิต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ส่วนการจะเข้าชื่อเพื่อขอใช้สิทธิตามมาตรา 170 ก็อาจจะใช้เวลานานนับสิบปี ดังนั้นภาคประชาชนจึงอาจใช้กลไกทางกฎหมายฉบับอื่น เป็นตัวขับเคลื่อนได้อีก

พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2542 ให้การรับรองสิทธิประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของทางภาครัฐ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนทั่วไปสามารถทำจดหมายยื่นไปยังกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงานรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิด เช่น ขอรายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำต่างๆ ที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในส่วน of ทรัพยากรน้ำปัจจุบันมีการแก้ไขปรับปรุง รวมถึงการยกร่างกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำหลายฉบับ ได้แก่ ร่าง พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ ร่างแก้ไข พ.ร.บ.ชลประทาน ร่างแก้ไข พ.ร.บ.น้ำบาดาล และร่างกฎหมายประกอบกิจการน้ำ แต่สาระโดยรวมของร่างกฎหมายเหล่านี้ยังสะท้อนแนวทางการจัดการน้ำ 2 ลักษณะคือ การให้อำนาจรัฐในการควบคุมการใช้น้ำ โดยจัดตั้งองค์กรในการบริหารจัดการน้ำขึ้นมาใหม่ และการแปรรูปการจัดการน้ำซึ่งให้บทบาทกับภาคเอกชนมากขึ้น ดังนั้นภาคประชาชนควรหมั่นติดตามความเคลื่อนไหวของร่างกฎหมายทั้ง 4 ฉบับ เพื่อหาโอกาสในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นของตน หรือขอเข้าใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเพื่อคัดค้านหรือส่งเสริมร่างกฎหมายดังกล่าว

พบเห็นการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างไม่เหมาะสม และผิดกฎหมายทำอย่างไรดี กรณีน้ำบาดาล หากพบว่ามีการแอบลักลอบขุดเจาะน้ำบาดาลใช้โดยไม่ได้ขออนุญาต ประชาชนสามารถแจ้งไปที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ทันที ซึ่ง พ.ร.บ.น้ำบาดาล ปี 2520 ฉบับแก้ไขปี 2545 ได้เพิ่มบทลงโทษผู้ลักลอบขุดน้ำบาดาลให้รุนแรงขึ้น และให้อำนาจกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่สามารถเรียกปรับได้ทันทีไม่ต้องแจ้งตำรวจ ดังนั้นหากผู้ใดพบเห็นการแอบขุดน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ รวมทั้งต้องการแจ้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการใช้น้ำบาดาล เช่น น้ำไม่ไหล คุณภาพไม่ดี มีการปนเปื้อน มีสี หรือกลิ่นที่ผิดปกติ สามารถแจ้งไปยังกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ที่

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

49 ถนนพระราม 6 ซอย 30

เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2298-5662

โทรสาร 0-2298-5718

**กรณีการรुकู้ลำน้ำสาธารณะหรือไม่ได้รับ
ความเป็นธรรมในการจัดสรรน้ำ
สามารถร้องเรียนไปที่**

กรมทรัพยากรน้ำ

หน่วยงานใหม่สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ดูแลบริหารการใช้

ประโยชน์ทรัพยากรน้ำทุกอย่างยกเว้นน้ำใต้ดินและ
น้ำในระบบชลประทาน ติดต่อได้ที่

กรมทรัพยากรน้ำ

อาคารส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ชั้น 9

49 ถนนพระราม 6 ซอย 30

พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2298-5655-60

โทรสาร 0-2098-5646

เว็บไซต์ www.dwr.thaigov.go.th

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

องค์การอิสระที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นที่พึ่งให้กับประชาชน
ที่ถูกละเมิดสิทธิ โดยประชาชนทั้งรายบุคคลและใน
นามกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่รวมกลุ่มกันขึ้นมา หรือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถติดต่อร้องเรียนไป
ได้ โดยติดต่อที่

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขที่ 422 อาคาร ปปง.

ถ.พญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง)

เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 0-2219-2980

โทรสาร 0-2219-2940

สายด่วนเรื่องร้องเรียน 1377

อีเมลรับเรื่องร้องเรียน help@nhrc.or.th

เว็บไซต์ www.nhrc.or.th

แหล่งข้อมูลความรู้

อยากรู้เรื่องกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสถานภาพของทรัพยากรแต่ละชนิด รวมทั้งแจ้งเรื่องร้องเรียน สามารถเข้าไปติดต่อได้ที่

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนสามารถร้องเรียนและติดต่อขอคำแนะนำหรือความร่วมมือในการจัดอบรมต่างๆ ได้

สถานที่ติดต่อ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เลขที่ 49 ถ.พระราม 6 ซอย 30

พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2278-8400-9 หรือ 0-2298-5637

อีเมลล์ info@deqp.go.th

หรือคลิกไปที่เว็บไซต์ www.deqp.go.th ซึ่งจะมีที่ติดต่อของสำนักงานในแต่ละจังหวัดไว้ให้ด้วย

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
หรือเว็บไซต์เวทีสิ่งแวดล้อม

www.thaienviforum.net (ข่าวสิ่งแวดล้อม

แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับประชาชน พ.ศ. 2550-2554) เอกสารวิชาการด้าน สิ่งแวดล้อม และบทความด้านสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

เป็นหน่วยงานรัฐสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนสามารถติดต่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มน้ำสายต่างๆ ได้ รวมทั้งขอข้อมูลรายงานการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาต่างๆ ได้ที่นี่

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพินุลย์วัฒนา 7

ถ.พระราม 6 พญาไท กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ 0-2279-7180-9, 0-2271-4232-8

โทรสาร 0-2271-3226

เว็บไซต์ www.oiepp.go.th

มูลนิธิสถาบันพัฒนาทรัพยากรชุมชน

เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชนในการดำเนินงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชน ตลอดจนการวางแผนและ

ดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น
สามารถติดต่อขอรับคำแนะนำปรึกษาได้ที่

มูลนิธิสถาบันพัฒนาทรัพยากรชุมชน

203/52 ถนนวิภาวดีรังสิต ซอย 2

เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2276-2172 และ 0-2275-3953

โทรสาร 0-2276-2173

มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย

เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานวิจัยทั้งในระดับ
ประเทศและนานาชาติ ที่สามารถนำผลงานตัวเองไป
สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างระบบสาร
สนเทศที่ทันสมัยและเชื่อถือได้ องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นหรือประชาชนสามารถติดต่อเพื่อขอรับคำ
แนะนำ รวมทั้งการสนับสนุนการทำโครงการต่างๆ ได้
ทั้งนี้หน่วยงานนี้มีหลักการพื้นฐานคือสนับสนุน
ให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีบทบาทในการรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีหลักการที่เชื่อมโยงกัน

สถานที่ติดต่อ

มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย

16/151 เมืองทองธานี ถ.บอนด์สตรีท

ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทรศัพท์ 0-2503-3333

โทรสาร 0-2504-4806

อีเมลล์ infor@tei.or.th

เว็บไซต์ www.tei.or.th

